

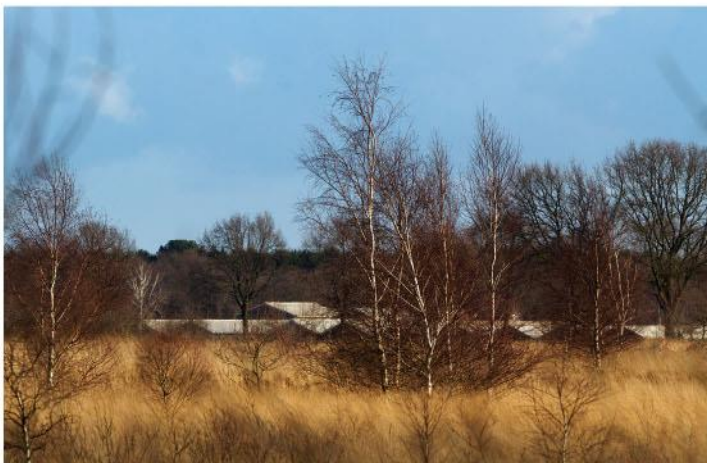

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark IJsselwind, gemeente Zutphen

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

13 mei 2019 / projectnummer: 3324

1 Advies in het kort

Aanleiding

IJsselwind B.V. en het Waterschap Rijn en IJssel willen een windpark in Zutphen bouwen. Het park met drie windturbines is gepland aangrenzend aan het Twentekanaal, ten noorden van bedrijventerrein De Mars, waar reeds drie windmolens staan. Voor dit voornemen wil de gemeente een omgevingsvergunning verlenen en moet het bestemmingsplan worden gewijzigd. Ter onderbouwing van een besluit over de vergunning en de planwijziging is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente Zutphen heeft de Commissie gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies geeft de Commissie aan of het MER voldoende informatie bevat, zodat het milieubelang volwaardig kan worden meegewogen bij het besluit over het park.

Wat laat het MER zien?

Het rapport beschrijft de effecten van twee alternatieve opstellingen van windturbines. Het eerste alternatief bestaat uit twee windturbines die zijn geplaatst ten noorden van het Twentekanaal. Het tweede alternatief bevat een derde windturbine die is geplaatst op een vuilstortberg op het bedrijventerrein De Mars, aan de zuidkant van het Twentekanaal. In het MER zijn telkens drie varianten op deze alternatieven onderzocht, met turbinetypes die qua vorm en capaciteit van elkaar verschillen. De alternatieven en varianten verschillen niet in de effecten op slagschaduw, vogels en vleermuizen. Ter optimalisatie is een voorkeursalternatief (VKA) ontwikkeld met drie windturbines. Het type turbine is daarbij aangepast naar een grotere rotordiameter met een iets grotere ashoogte waardoor de capaciteit toeneemt, en één van de turbines is licht van plek verschoven.

Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie is van oordeel dat de meeste milieueffecten goed zijn onderzocht en in beeld gebracht. Ze merkt echter op dat de geluidsberekeningen een vertekend beeld geven van de te verwachten geluidsbelasting, omdat de geluidseffecten mogelijk hoger uitkomen dan in het MER is beschreven. Daarnaast maakt het ontbreken van visualisaties in het MER dat de effecten op het landschap niet goed te beoordelen zijn. Het gaat hierbij zowel om de visualisaties van de alternatieven als om die van het landschapsplan. **Voor het volwaardig meewegen van het milieubelang vindt de Commissie het van essentieel belang om de bovengenoemde tekortkomingen op te heffen in een aanvulling op het MER, alvorens een besluit te nemen over de omgevingsvergunning en het bestemmingsplan.**

Achtergrond

Voor de aanleg van windpark IJsselwind zijn een wijziging van het bestemmingsplan en een omgevingsvergunning nodig. Voor deze besluiten wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen en een Milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente Zutphen heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') gevraagd het MER te toetsen.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeente Zutphen – besluit over windpark IJsselwind.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3324](#) op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel en wil de gemeente Zutphen het milieubelang volwaardig meewegen bij haar besluit over de omgevingsvergunning en het bestemmingsplan.

In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Geluidhinder

Hoofdstuk 8 van het MER beschrijft de geluidhinder op basis van een akoestisch onderzoek (zie ook bijlage 4 bij het MER). Voor een realistisch beeld van de uiteindelijk te verwachten geluidhinder worden geluidsberekeningen gedaan voor een referentieturbine die past bij het doel van het voornemen.

Gekozen referentieturbine onduidelijk

Voor de geluidsberekening van het VKA is gekozen voor een andere referentieturbine (type *Lagerwey L100* turbine) dan de referentieturbine die voor de andere effectbeoordelingen is gehanteerd (type *GE 2.75 -120* turbine). Blijkens het MER maakt laatstgenoemde turbine meer geluid.¹ Daarnaast blijkt het voor de *Lagerwey L100* gehanteerde geluidsspectrum gedateerd en niet representatief voor klasse 2,5 –2.75 MW turbines. Dit betekent dat voor het aspect geluid geen representatieve referentieturbine is gehanteerd.²

Door te kiezen voor de *Lagerwey L100* in het akoestisch onderzoek, worden de maximale geluidseffecten onderschat. Het bestemmingsplan maakt windturbines mogelijk die voor de dichtstbij gelegen woningen voldoen aan de geluidnorm uit het Activiteitenbesluit. Dit kan neerkomen op een tot circa 2 dB hogere geluidsbelasting voor woningen dan nu in het MER is beschreven. Daarmee is de maximaal mogelijke geluidbelasting niet in beeld gebracht.

¹ In het MER wordt vermeld 'Voor het milieuaspect geluid valt deze referentieturbine niet binnen de geldende normen en zijn er geen aangepaste geluid modi voor handen in deze fase. Daarom is in het VKA voor geluid gerekend met het turbinetype *L100* die voor geluid wel binnen deze kaders blijft.'

² Hetzelfde geldt voor scenario 3 (van alternatief 1+2), waarbij is gerekend met de *Enercon E-82* turbine, terwijl voor andere effecten van dit scenario wordt uitgegaan van de *Enercon E-92* turbine. Deze afwijking is in het MER niet verklaard.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan in een aanvulling op het MER de geluidsbelasting nader te onderzoeken met een referentieturbine die de bovengrens weergeeft van wat het plan mogelijk maakt, de 'worst-case'. Hiermee worden de contouren groter en de alternatieven meer onderscheidend. Voor een goede afweging adviseert de Commissie om per alternatief en scenario ook het totale aantal woningen binnen de 42 dB L_{den} contour nog in beeld te brengen.³

Verduidelijk de effectbeschrijving voor geluid

De Commissie constateert op sommige punten dat niet goed navolgbaar is op welke manier uitgangspunten worden gehanteerd in de geluidsberekening. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende punten, waarbij ze in overweging geeft om deze te verduidelijken:

- Voor de geluidsberekeningen zijn gemiddelde waarden van de geluidproductie per jaar in de dag-, avond- en nachtsituatie gebruikt. In het MER is echter niet duidelijk weergegeven wat deze waarden zijn. Hierdoor zijn de uitgangspunten van de effectenbeoordeling voor een leek moeilijk af te leiden.
- Gezien de peildatum van het onderzoek is de in de berekeningen gehanteerde windverdeling niet gebaseerd op de meest recente en meer nauwkeurige windgegevens van de KNMI (uitgegeven in november 2018). De Commissie constateert echter dat de resultaten hierdoor niet substantieel worden beïnvloed.

2.2 Landschap

Visualisaties

In het MER zijn geen visualisaties opgenomen. In het Bestemmingsplan Windpark IJsselwind zijn echter wel visualisaties van het VKA⁴ terug te vinden. De landschappelijke effecten zijn beoordeeld aan de hand van fotomontages met een 3D model, waarbij de zichtpunten in de directe omgeving van de turbines (1 tot 2 km) en een grotere zone rondom (2 tot 10 km) liggen. Dit is een goed uitgangspunt voor de effectenbeoordeling, om onder andere de aansluiting op de bestaande windturbines, te beoordelen. De in het MER opgenomen effectbeoordeling is zonder de visualisaties niet onderbouwd.

Voor een betere inpassing in het landschap is een beplantingsplan uitgewerkt. In dit plan zijn groenstructuren voorgesteld die de lijnen van het oude landschap accentueren en tegelijkertijd het zicht op de windturbines dempen. Tijdens het locatiebezoek heeft de Commissie de visualisaties hiervan gezien, ze geven een beeld van de verzachting van het visuele effect op het landschap. Omdat deze visualisaties niet in het MER zijn opgenomen, is het niet mogelijk om te beoordelen of het beplantingsplan daadwerkelijk het gewenste effect heeft.

De Commissie adviseert om de visualisaties van de alternatieven, het VKA en het beplantingsplan op te nemen in een aanvulling op het MER zodat duidelijk wordt hoe de effectenbeoordeling tot stand is gekomen en het effect van de maatregel inzichtelijk wordt.

³ Om een geïnformeerde beslissing te kunnen maken over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning is het belangrijk om de geluidsbelasting van alle alternatieven ook onder de maximale norm in beeld te brengen. Het kan immers zijn dat een kleine verandering in de geluidemissie net onder de norm een groot verschil maakt.

⁴ Met de drie turbine posities met een ashoogte van 125 meter en een rotordiameter van 120 meter.

2.3 Effecten vleermuizen

In het MER is onderzoek gedaan naar de effecten op de populaties van beschermde soorten. Hieruit komt onder andere naar voren dat voor de rosse vleermuis mitigerende maatregelen nodig zijn, omdat een overschrijding van de 1%-mortaliteitsnorm, in cumulatie met een aantal andere geplande parken in de omgeving, niet kan worden uitgesloten. Een voorbeeld van een mogelijke mitigerende maatregel ter voorkoming van te hoge slachtofferaantallen is de toepassing van een stilstandvoorziening. De ontwerp-ontheffing Wet natuurbescherming IJsselwind schrijft dan ook in voorschrift 14 een mitigerende maatregel voor vleermuizen voor.⁵ Hiermee is voldoende geborgd dat significante effecten op de staat van instandhouding van vleermuizen kunnen worden voorkomen.

Aanbevelingen mogelijke overschatting lokale vleermuislachtoffers

Omdat de effectbepaling van windpark IJsselwind op de vleermuizen zich zo specifiek toespitst op de cumulatie van effecten op de rosse vleermuis, doet de Commissie twee aanbevelingen over de specifieke eigenschappen van deze soort en de cumulatiebepaling:

- maak bij de rosse vleermuis onderscheid tussen de aanvaringslachtoffers van lokale en niet-lokale oorsprong. Een deel van de in het gebied aangetroffen vleermuizen maakt wellicht onderdeel uit van een veel grotere Oost-Europese populatie op doortrek. Beide populaties zijn beschermd, echter heeft de niet-lokale populatie een hogere mortaliteitsgrenswaarde. Een onderscheid tussen deze twee populaties in de berekening kan dus leiden tot verschillende voorzieningen. De Commissie adviseert echter om alsnog rekening te houden met mitigatie voor de trekkende populatie.⁶
- houd bij de cumulatieberekening rekening met de afstand tussen dit windpark en de andere windparken. In de berekening is voor aanvaringen met de rosse vleermuis en andere soorten terecht een invloedsgebied van 30 km aangehouden, de zogenaamde *catchment area*. De wijze waarop aanvaringskansen, gebieden en populaties worden gecumuleerd kan leiden tot onder- of overschatting van het aantal slachtoffers. Een manier om dit te voorkomen is om bij de optelling van de aanvaringskansen van al deze parken in een *catchment area* een correctie op te nemen voor de afstand van deze windparken tot het park waarvoor de cumulatietoets wordt uitgevoerd.⁷

Het opvolgen van deze correcties zou ertoe leiden dat de effecten op vleermuizen in het algemeen, en de rosse vleermuis in het bijzonder, in cumulatie lager uitvallen dan in het MER berekend is. Wel zou de nieuwe rekenwijze nog steeds resulteren in een significant effect in

⁵ Deze luidt:

14. Teneinde het jaarlijks aantal slachtoffers onder vleermuizen te minimaliseren, zijn de turbines voorzien van een stilstandvoorziening, die wordt ingeschakeld bij de volgende omstandigheden:

- a. bij windsnelheden kleiner dan 6 m/s op ashoogte, én
- b. in de periode dat vleermuizen actief zijn, nl. van 1 april tot 15 oktober, én
- c. vanaf een half uur na zonsondergang tot een half uur voor zonsopkomst, én
- d. bij temperaturen boven de 12°C, én
- e. bij droog weer.

⁶ Voor het trekkende deel kan een specifieke stilstandvoorziening in overweging worden genomen. Commissie stelt voor om dit te onderzoeken.

⁷ Deze correctie zou als volgt kunnen worden uitgevoerd: bepaal welk deel van de *catchment area's* van de andere windparken binnen de straal van 30 km om, in dit geval, IJsselwind komt te liggen. De slachtoffercijfers worden naar dat aandeel verrekend. Dus als de *catchment area* van een ander windpark maar voor 50% binnen de *catchment area* van IJsselwind ligt, tellen de mortaliteitscijfers van dat park in de cumulatie voor 50% mee: de berekende slachtoffercijfers in cumulatie gaan dus omlaag.

het 'worst case' scenario. Een stilstandvoorziening biedt dan alsnog soelaas. De Commissie schat in dat voorgestelde maatregel in de ontwerp–onthefing Wet natuurbescherming IJsselwind in dit geval toereikend en veilig is.

2.4 Effecten van slagschaduw

De Commissie merkt op dat de berekende slagschaduwduur per woning onderschat kan zijn omdat in het MER wordt gerekend met een te klein gemiddeld raamoppervlakte (1 m²). In werkelijkheid hebben huizen grotere ramen, waardoor de theoretische duur van de stilstandvoorziening en de opbrengstverliezen iets hoger zullen uitvallen dan in het MER geraamd. Omdat dit bij de uitwerking van de stilstandvoorziening eenvoudig kan worden gecorrigeerd is dit geen essentieel punt. De Commissie beveelt wel aan om dan wel rekening te houden met de juiste raamafmetingen of een 'worst case' uitgangspunt te hanteren.

2.5 Overschatting milieueffecten van andere alternatieven

Daarnaast merkt de Commissie op dat in het MER de onderzochte alternatieven voor het effect van slagschaduwwerking sterk negatief beoordeeld zijn. In het VKA is de beoordeling echter licht negatief, omdat bij deze scores de (verplichte) stilstandvoorziening zijn meegerekend. De Commissie wijst erop dat deze maatregelen ook bij de andere alternatieven kunnen worden genomen, en daarom niet als onderscheidend kunnen worden beschouwd op basis van het wel of niet meewegen van mitigatiemogelijkheden. Hetzelfde geldt voor de effectbeoordeling van externe veiligheid (overige objecten), waarbij alleen het VKA is beoordeeld met mitigatiemaatregelen. Het MER schetst dus een te positief beeld van het VKA ten opzichte van de andere alternatieven. De Commissie adviseert hier rekening mee te houden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

mevr. M.S. (Maaike) Goedkoop MSc (secretaris)

dhr. drs. S.R.J. (Sjef) Jansen

dhr. ir. H.D. (Erik) Koppen

dhr. ing. C.P. (Caspar) Slijpen

dhr. mr. C.Th. Smit (voorzitter)

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Het milieueffectrapport is opgesteld in het kader van een wijziging van het bestemmingsplan en de aanvraag van de omgevingsvergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit , "Oprichting van een windturbinepark (categorie D22.2)". Het MER is een gecombineerd plan-/project-MER.

Bevoegd gezag besluiten

De Raad van de gemeente Zutphen is het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan.
Het College van B&W is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning.

Initiatiefnemer besluiten

Het College van B&W is initiatiefnemer van de besluiten.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Het College van B&W is bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3324](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

